

קריאת קודש למען קדושת השבת וחזוק משמר היהדות

לפנינו כרוז שהופץ בראש העין בשנת תשי"ג, בגיליון בן ארבעה עמודים, מאוסף כתבי היד שעל ידי "נוסח תימן". העמוד הראשון כולל את ההזמנה לכינוס שכותרתו "למען קדושת השבת", והתעתד להתקיים בבית הכנסת של הגאון רבי משולם אריה זצ"ל – מלפנים מרבני אלאגברי וד'מאר, ולאחר העלייה מרבני העיר ראש העין, עד פטירתו בח' בשבט תשל"ג.¹

בדפים הבאים הובאה קריאתו הנרגשת של רבי אברהם בן ישעיהו – מזקני הקהילה בעיר. בדבריו תיאר את מצבם הטוב של היהודים בתימן, הן מבחינה גשמית והן מבחינה רוחנית, לצד כיסופיהם לארץ ישראל, ומשם עבר להתריע בשער על מצב הרוחניות הירוד לאחר העלייה, וקרא בחיל להתעורר ולעמוד על משמר כבוד התורה וחומת היהדות בכל התחומים, ביניהם שמירת השבת, לימוד התורה, הצניעות, שמירת המנהגים והחינוך הטהור.

לקריאת קודש זו הצטרף בדברי חיזוק ותפילה הגאון רבי אברהם מעוצ'ה זצ"ל, מרבני כ'מר וראש העין (נפטר בכ"ו בטבת תש"ל), ולאחר מכן הובא סיום הכרוז בו נקראו כלל החכמים להשתתף בכינוס ולפעול עבור תיקון המצב.

¹ לזכרו ראה במאמר בנו הרב זכריה אריה רב מושב ירחיב, בביטאון אפיקים מח עמ'

אחינו בני ישראל הנאמנים לדבר ד' ולתורתו, התאחדו!

ועד היוזם להרחבת פעולות למען קדושת השבת בישראל

הזמנה

"למען קדושת השבת"

לכנס הראשון של חכמי זקני ישראל להרחבת פעולות למען "קדושת השבת" בישראל במחנה "ראש העין" בבית הכנסת מורי אריה משולם מחנה א', שתתקיים בעזרת ה' יתברך ביום שלישי ט"ז אדר תשי"ג פרשת כי תשא בשעה שלש אחרי הצהריים.

כנס השני יתקיים אם ירצה ה' אחרי חודש, ביום רביעי א' דחול המועד פסח א' לעומר.

למעלת כבוד אחינו יודי² תימן יע"א.

אחים נכבדים! ידיע להוי לכון מה היה מצבינו בתימן, היום אלפים שנה ויותר. אנחנו ואבותינו ואבות אבותינו שמרו על התורה והמצוה והחקים, ומסרו עצמן על קדושת שמו יתברך אנשים ונשים. והיה ה' עמנו לא עזבנו ביד אומה ולשון, ויט עלינו חסד, ושכינה שרויה בתוכנו ותפלותינו נשמעת בכל קראינו אליו. והיה לנו בתי דינים ובתי כנסיות ורכנים ומורים ומלמדי תינוקות בכל עיר ועיר, ככל משפטי התורה. ורצה ה' במעשינו, וישבנו בטח בגלות בשדות וכרמים ובתים מלאים כל טוב והון רב ובנים ובנות ולא חסר דבר. ועם כל זה היינו מקוים לעלות ארצינו, לקיים המצות הנהוגים בה ולענג נפשנו ורוחנינו ושכלינו בקדושת הארץ. לעשות נחת רוח ליוצרינו, ללמוד

² יודי. רבים כתבו כך כדי שלא לכתוב ברציפות את רוב אותיות שמו יתברך.

וללמד לשמור ולעשות וליראה את שמו יתברך אנחנו ובנינו ונשותינו, ולראות בנין מקדשינו, וכהן גדול יקריב בעדינו, כדי שנזכה לטוב הצפון לצדיקים לעולם הבא. ובימים האלו הועבר קול ומכתבים ששב ה' את שבותינו, ועזבנו את ארמונותינו ואת שדותינו וממונינו ורכושינו, וכמה יסורים בדרכים סבלנו.

ויהי כבואנו אל ארץ אבותינו, וננצל את עדיינו ועטרת תפארתנו היקר ממנו, וילדינו ונשינו יוצאים מדחי אל דחי. פושטים צורה קדושה, ולובשים צורה מוזרה. לא שומרים תורה ולא מצוה, ולא תפלה ולא מוסר, ולא דרך ארץ ולא יראת שמים. קופצים כי חכמים מהוכיח, ופיהם בניב עולה יזריח. מלעיכים בחכמים ומתעתעים בדברי הנביאים, ומחליפים תורת אלהים חיים לסיפורים ומשחקים. ומגדלים כלורית כנזרים, ופורקים מעליהם עול תורה קלים וחמורים. והולכים יחד אנשים ונשים כרחובות בראש מגולה וזרועות גלויים, ושחוק וקלות ראש כבנים סוררים. מחשבים לעצמם כי ה' עזב את הארץ ונתנה לכופרים, ואין איש שם על לב להסיר מכשול ממנו ומאחרים.

אליכם אישים אקרא, ומקירות לבי אתעוררה

רבותי, הדור הולך ומתמעט. בית ראשון לא נחרב אלא על ביטול תורה,³ שנאמר⁴ ויאמר ה' על עזבם את תורתי. בתחלה נשתכחה תורה, עלה עזרה ויסדה. חזרה ונשתכחה, עלה הלל מבבל ויסדה. חזרה ונשתכחה, עלה רבי חייא ובניו ויסדה.⁵ ובימינו אלה תוסיף, חזרה ונשתכחה מתימן. מי יקום מזרעינו ליסד אותה, מי יהיה תמורת הראשונים. איפה הם רבני תימן, איפה הם חכמיהם, אם אין אני לי מי לי, איש על דגלו באותות כתיב,⁶ שימו לב.

רבותי, חכמי תימן ורבניהם. התעוררו התעוררו, אל תתמהמהו, כי יש תקוה לאחריתנו, אל תתיאשו. זכרו איך הייתם ממחים על כבוד התורה, איך הייתם שולחים על איזה עברה קלה הזמנות ועונשין עד שתגדרו הפרצה, והייתם מצליחים

3 עיין ירושלמי חגיגה פרק א הלכה ז.

4 ירמיה ט, יב.

5 סוכה דף כ ע"א.

6 במדבר ב, ב.

בארץ נכרים, ועתה אתם מחשים. מצוה עליכם לקום בפרץ, תחלה לאסוף ולארגן הכל על תלמוד תורה.

הזמנה "למען קדושת השבת"

לכנס הראשון של חכמי זקני ישראל להרחבת פעולות למען "קדושת השבת" בישראל במחנה "ראש העין", בבית הכנסת מורי אריה משולם מחנה א', שתתקיים בעזרת ה' יתברך ביום שלישי ט"ז אדר תשי"ג פרשת כי תשא בשעה שלש אחר הצהריים. כנס השני תתקיים אם ירצה ה' אחרי חודש, ביום רביעי א' דחול המועד פסח א' לעומר.

למדו את בניכם תורה. הכל חייבים בתלמוד תורה, עני ועשיר וחלש וזקן עד יום מותו.⁷ שמרו על מנהג לימוד תורה ונעימה שבתימן. תנ"ך יהיה שגור בפיהם, תורה שבעל פה, מוסר ודרך ארץ ויראת שמים לאנשים ונשים, מצות כבוד אב ואם, כבוד אשה לבעלה, תפלה בעתה. כשישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתן נעשית על ידי אחרים.⁸ נלך בחקות ה' ולא נלך הפך רצונו. נשמור מחלול שבת, גדריה וסייגיה. טהרת המשפחה. דבקות ה' וידיעתו תמיד. להושיב מלמדי תינוקות תורה שבכתב ובעל פה בכל עיר ועיר, ואין לבטל אותם. אל תתרפו. אל תאמר לכשאפנה אשנה. אל תסמכו על בתי ספר ממשלתי. תבחרו מלמדי יריאי שמים. מלאך ה' צבאות הוא, תורה יבקשו מפיהו.⁹

רבותי וגאוני יודי תימן, זכרו איך היה המלכוש והצניעות בתימן, שעליה אמר התנא¹⁰ צניעות מביאה לידי קדושה, וכתוב¹¹ והצנע לכת עם אלהיך. והיה הדבר

7 רמב"ם פרק א מהלכות תלמוד תורה הלכה ח.

8 ברכות דף לה ע"ב.

9 מועד קטן דף יז ע"ב: מאי דכתיב (מלאכי ב, ז) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו.

10 עיין סוטה פרק ט משנה טו, פרישות מביאה לידי קדושה. ובמדרש ויקרא רבה פרשה כד אות ו, שכל מקום שאתה מוצא בו גדר ערוה, אתה מוצא קדושה.

11 מיכה ו, ח.

בארץ ישראל להיפך. כתב הרמב"ם¹² לא יהלכו בנות ישראל פרועי ראש, אחת פנויה ואחת אשת איש, ואמרו חז"ל¹³ טפח באשה ערוה. ומנהגינו משתלשל ובא כהרמב"ם לתת רדיד על האשה ולא סגי במטפחת, ולא יראה אפילו מקצת החזה ולא בזרועות מגולות. ומלכנו מבהמות ארץ,¹⁴ אפילו הבנים היו צנועים במלבושיהם, ואפילו קטנה חייב אביה ואמה להלבישה בגדי צניעות כתקנת עזרא.¹⁵ ואין לאשה להתעצל מלכסות עצמה ושיהא מכוסה כל בשרה, שאם לא כן עון גדול יחשב לה, ושלא תהא יצאנית.

כאנו לארץ הקדושה ונהפוך הוא, נעשה המלבוש הצנוע מלבוש פרוע. בנות ישראל הולכים בגילוי ראש ובגדים קצרים, והולכות יחד אנשים ונשים ברחובות ובשוקים בשחוק וקלות ראש, ונותנים כח לסטרא אחרא לשלוט חס ושלוש. ומעבירין הקדושה מהארץ ואין מי ישים למחות על כך. ומוכרחים אנחנו לפקח עין על כך, לקיים שמע.

שמע בני מוסר אביך

אמרו בירושלמי¹⁶ אל תשנו מנהג אבותיכם. בגמרא ענין בני ביישן¹⁷ נאמר כבר קבלו עליהם מנהג אבותיהם. ובגמ' ביצה¹⁸ שלחו מתם הזהירו במנהג אבותיכם בידיכם, ובפסקי הרא"ש¹⁹ שיעשו כמנהג אבותיהם נוחי נפש. וכתב הרמב"ם,²⁰ אין כופין אנשי מדינה לנהוג כמנהג מדינה זו, ואין אומרים לבית דין לגזור גזרה שגזר בית דין אחר כגזרתו. וכל הפוסקים אומרים כל מקום ומקום לפי מנהגו. ואפילו בנגונים אל ישנה מנהג אבותיו, וכל המשנה ידו על התחתונה ועובר בהשגת גבול, ואפילו במלבושיו, ולא נגאלו אבותינו אלא שלא שנו לשונם ומלבושיהן. ראוי להתעורר ולילך במלבושינו הצנוע כמו שהיו אבותינו, ובדבורינו הזה אל נשנה אלא לצורך

12 פרק כא מהלכות איסורי ביאה הלכה יז.

13 ברכות דף כד ע"א.

14 ראה איוב לה, יא.

15 בבא קמא דף פב ע"א.

16 עירובין פרק ג הלכה ט.

17 דף נ ע"ב.

18 דף ד ע"ב.

19 שם פרק א סימן ד.

20 בהקדמתו למשנה תורה.

גדול, לדבר לעלגים במקום שאין מכירין לשוננו. ובה יתן כבוד להוריו להלוך בדרכיהם.

בתי ספר ממשלתי

ראיתי בית הספר הזה והנה הוא חנוך ללא תרבות, ללא יראת שמים, ללא תורה ומצוה ומוסר. חנוך של שחוק וקלות ראש ולעג וקלס, ולשחק בכדור בצורה חצופה ומכוערת וגרועה מצורת הגוים. ראוי לשים לב ללכת לראות בעצמו מה כדי יצא מבית ספר הזה, ולמסור ילדיו לאנשים יראי שמים, ואל יתמהמה.

האיש המזרז לכבוד השבת

אברהם בן ישעיהו

הזקן הזה הוא זוכה ומזכה את הרבים בפיו ובלבבו במסירות נפש על כבוד השבת, ומארגן אנשים בבתי כנסיות ובאסיפות ובהרצאות, תהי משכורתו שלימה. כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו. אבקש כל מי שיש בידו יכולת לעזור לו, בין בגופו בין בממונו.

ובכן רבותי, השתדלו לתת לב על כל הנזכר. אין אני כמזהיר אלא כמזכיר, כי מרב שיחי וכעסי דברתי. אני רואה שאנחנו מושפלים ומוכנעים ביד כל רודה בנו, בסבת עונינו שרבו למעלה ראש ובכל יום מוסיפין והולכין. חז"ל [אומרים]²¹ כל מי שלא נבנה המקדש בימיו כאלו נחרב בימיו. דפקו שערים זה בזה, עולם הפוך ראיתי, יציבא בארעא. דורש אין להם, נעים ונדים מדחי אל דחי מכרך אל כרך הבאה עד נזיפה, מה חרי האף הגדול הזה. אבל יש לנו לסכול ולבקש מה' שיתן לנו כח לסכלן לטובתינו, ונחלה פני ה' שיחדש ימינו כקדם, וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, ויערה עלינו רוח ממרום לטהר ולקדש נפשות ישראל וישפוך רוחו על כל בשר, אמן כן יהי רצון.

מקוה לחסדי ה' ותשועתו

אברהם ברבי אברהם מעוצה

בראות ובהתחשב עם מצב של המציאות האיום והנורא אשר התפשט על כל שטחי חיינו, אסור לנו להיות יותר שאננים כאשר היינו עד עכשיו לכל סבל וענויים אשר עבר ועובר על גופנו ועל נפשותנו.

אנו זקני ישראל לא נתן יותר תקותנו באנשים שעובדים כראשי צבור אשר אזניהם אטומות לכל "צעקה וזעקת הדל", ועיניהם הכהו ואינם רואים את כל ענויים של אחינו בני ישראל, איך הם נופלים תחת עול השעבוד מתחת אחיהם שמכרו נפשותיהם לסטרא אחרא בעד נזיד עדשין.

ואנו קוראים לחכמי זקני ישראל באשר הם, למטרה: לטכס ולעוץ עצה לתקן המעוות, ולהראות את נכונותנו במסירת נפשנו למען כבוד ה'.

הערה: אנו אומרים לכל אחד ואחד שלא עת המדרש אלא המעשה. לפיכך על כל אחד ואחד לדחות לשעה אחרת את למוד הרגיל היום יומי, ולהתעזר עם חברו לקום וללכת ולהיות בדיוק באספה שהיא לשם שמים.